

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM
26 maart 2024

ONS KENMERK
2400011166

BEHANDELD DOOR
MC Morskiet

UW BRIEF VAN

UW KENMERK

DOORKIESNUMMER
06 - 43 25 10 91

ONDERWERP
Duurzaamheidsroute A35

Geachte leden van de Raad,

De gemeente Enschede investeert in elektriciteit afkomstig uit hernieuwbare bronnen. De huidige energiecrisis onderstreept de noodzaak om zoveel mogelijk in te zetten op de lokale opwek van energie.

Het project Duurzaamheidsroute A35 begon als Rijkspilot, is ondertussen opgenomen in het OER (Opwek van Energie op Rijksvastgoed) programma en is een bouwsteen van de RES Twente. De Duurzaamheidsroute A35 is een project van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat waar de gemeenten Hellendoorn, Wierden, Almelo, Borne, Hengelo en Enschede aan deelnemen. Verder doen ook de provincie Overijssel, Rijkswaterstaat Oost Nederland, het Rijksvastgoedbedrijf en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland mee. De insteek is om te onderzoeken of en hoe gronden nabij de rijkswegen benut kunnen worden om duurzame energie op te wekken met zon.

Het project loopt sinds 2018 en begon met een uitgebreide verkenning naar de mogelijkheden. Dit omvatte ook een participatietraject in 2021 met betrokken partijen en inwoners waarin een concept werd vormgegeven. Zo is in 2022 een definitief verkenningsrapport vastgesteld, met daarin de bouwstenen en de ontwerpfilosofie voor de uitwerking van het project. De Duurzaamheidsroute A35 heeft de potentie om regionaal 25.000 tot 30.000 huishoudens van energie te voorzien.

In het verkenningsrapport kwam naar voren dat de haalbaarheid van de businesscase voor een groot deel afhankelijk is van de inzet van gemeentelijke gronden.

Provinciaal Projectbesluit

Om het project planologisch mogelijk te maken, wordt op verzoek van de betrokken gemeenten, gebruik gemaakt van een door de provincie Overijssel te nemen Projectbesluit. In deze situatie heeft een dergelijk Provinciaal Projectbesluit (destijds bekend als Provinciaal Inpassingsplan of PIP) belangrijke voordelen.

De betrokken gronden hebben op dit moment namelijk niet de bestemming 'energieopwek'. Om dit mogelijk te maken dient een bestemming 'energieopwek' als dubbelbestemming op de geselecteerde kavels te worden gelegd. In andere woorden: de oude bestemming blijft dan in stand en de bestemming energieopwek komt er dan tijdelijk bij. Uit het oogpunt van samenhang is het wenselijk om dit met één procedure te doorlopen. Bovendien zou het inefficiënt zijn als iedere gemeente afzonderlijk een ruimtelijk proces zou moeten doorlopen. De keuze voor een Provinciaal Projectbesluit biedt daarmee belangrijke voordelen qua tijd, geld en kwaliteit. Op 21 maart 2023 is de gemeenteraad middels een brief geïnformeerd over deze keuze. Deze brief is bijgevoegd als bijlage 1.

Voorgenomen ruimtelijk beleid zonne-energie provincie Overijssel

Op 6 september 2023 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel besloten tot een wijziging van het ruimtelijk beleid voor zonne-energie. Dit heeft de status van voorgenomen beleid en dit is inwerking getreden op 12 oktober 2023 (inclusief voorbereidingsbesluit om vergunningsaanvragen aan te kunnen houden). Het beoogd effect van dit beleid is efficiënt gebruik van de schaarse ruimte, de landbouwgrond en de natuur, om deze waar mogelijk te ontzien bij de aanleg van zonnevelden. Binnen het nieuwe beleid is de realisatie van monofunctionele zonnevelden op agrarische grond of op water, primair gericht op produceren van duurzame energie, niet meer toegestaan. Wel worden bijvoorbeeld kleine, goed ingepaste zonnevelden van lokale initiatieven in stads- en dorpsranden (tot ca. 2 ha) gestimuleerd¹.

De provincie heeft onder andere initiatieven langs hoofdinfrastructuur uitgezonderd van deze regel. In een toelichting bij het voorgenomen beleid wordt de Duurzaamheidsroute A35 specifiek vermeld als uitgezonderd geval. Volgens het beleid van de provincie Overijssel is het project toegestaan. Hiermee is dit het enige kansrijke project voor het realiseren van grootschalige energieopwek op land.

Kosten en financiële dekking van het voorstel

De kosten voor de begeleiding van werkzaamheden door de gemeente Enschede voor het project, zijn opgenomen in de gemeentebegroting van 2024. Deze kosten worden gedekt vanuit de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid). Deze middelen worden verantwoord op het product Duurzaamheid. Alle deelnemers dragen zelf zorg voor de eigen kosten en kosten voor uitbesteding die gemaakt worden om invulling te geven aan de SOK. Dit is conform de gemaakte afspraak binnen de projectgroep A35.

Over een aantal maanden zal er een raadsvoorstel aangeboden worden voor het Voorontwerp-projectbesluit. Hierbij ook wordt aangegeven wat de financiële consequenties zullen zijn van de inbreng van de gemeentelijke gronden in de scope van het Projectbesluit. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt wat de spelregels en kaders zullen zijn voor de inbreng van de gemeentelijke gronden in het kader van de te doorlopen tender. Voorafgaand aan het opstarten van de Tenderprocedure (selectie van de marktpartij) wordt de Raad nog actief betrokken bij het vaststellen van de kaders voor de tender.

Voor de uitvoering van participatie en (de voorbereiding en opstellen van) het Projectbesluit hebben de deelnemende partijen een raming van de kosten gemaakt van 225.000 euro. Rijkswaterstaat neemt de gehele kosten, inclusief meerwerk, voor participatie voor haar rekening. De kosten, inclusief meerwerk, voor de voorbereiding en het opstellen van het Projectbesluit ter zake van c.q. toe te rekenen aan de rijksgronden, gemeentelijke gronden en eventuele grondposities van derden die worden betrokken in het Project (onderdeel van

¹ Zie hier voor het volledige beleid: <https://www.overijssel.nl/media/xdpf23ai/voorgenomen-provinciaal-beleid-zonne-energie.pdf>

Projectbesluit en tenderprocedure) worden gedragen door de provincie Overijssel (50%) en de zes deelnemende gemeenten (50%). Deze kosten zijn thans geraamd op € 150.000,00. De kosten voor de werkzaamheden in het kader van de voorbereiding en het opstellen van het Projectbesluit, inclusief meerwerk, ter zake van c.q. toe te rekenen aan de eventuele grondposities van derden die wel onderdeel worden van het Projectbesluit maar niet van het project (geen onderdeel van de gezamenlijke tenderprocedure) zijn voor rekening van de gemeente waarbinnen deze grondposities zijn gelegen. De Provincie zal deze kosten separaat factureren aan de betreffende gemeente.

De gemeente Enschede heeft de volledige bijdrage van 75.000 euro in de geraamde kosten ten behoeve van alle betrokken gemeenten voor haar rekening genomen in de vorm van een voorfinanciering. Na vaststelling van de definitieve verdeelsleutels door de stuurgroep, zal de gemeente Enschede op basis hiervan facturen sturen naar de andere deelnemende gemeenten. In artikel 9 van de SOK staat uitgebreid beschreven hoe dit verdeeld wordt. Het deel van de gemeente Enschede komt ten laste van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Deze verdeelsleutel wordt opgesteld op het moment dat het besluitgebied definitief is vastgesteld en vaststaat wat de uiteindelijke verwachte opbrengst van het project zal zijn (uitgedrukt in Megawatt piek (MWp)). Het besluitgebied wordt geacht definitief te zijn vastgesteld op het moment dat de Provincie het definitieve Projectbesluit aan de Gedeputeerde Staten voorlegt ter besluitvorming. Indien er, om welke reden dan ook, geen Projectbesluit tot stand komt, vindt er wel doorbelasting plaats naar de andere vijf gemeenten.

Participatie

Voorafgaand aan dit besluit zijn, in het najaar van 2023, drie participatieavonden georganiseerd in de stadsdelen Oost, Midden (Zuid), en West. Inwoners binnen de zoekzone van de A35 werden via een brief uitgenodigd om hieraan deel te nemen. Inwoners konden hun opmerkingen geven over de landschappelijke inpassing, inzet van gronden en de opzet van financiële gebiedsparticipatie (lokaal eigendom). Verschillende ideeën zijn voorgedragen en enthousiast ontvangen door de deelnemers. De opgehaalde input is door de gemeente Enschede en Rijkspartners in dit project beoordeeld en verwerkt en - waar dit kan – opgenomen in het verdere ontwerp en stukken. Tijdens de participatierondes werd ook gevraagd naar de eventuele inbreng van gronden in particulier bezit. Deze gronden zijn binnen de gemeente Enschede niet naar voren gekomen tijdens het participatieproces.

Doorkijk 2024

In 2024 moeten belangrijke stappen worden gezet om het project Duurzaamheidsroute A35 verder te brengen. Zo zijn/worden er een paar belangrijke besluiten genomen door de stuurgroep van het project. De stuurgroep bestaat uit de vertegenwoordigers van de samenwerkende partijen binnen het project Duurzaamheidsroute A35. Wethouder Van den Berg is voorzitter van deze stuurgroep. De stuurgroep zal onder meer:

- het vaststellen van de inbreng van gemeentelijke gronden (bijlage 2) en het vaststelling van de scope van het project. Het is mogelijk dat tijdens het onderzoek naar de haalbaarheid nog gronden afvallen;
- het doorlopen van de benodigde planologische procedure (Projectbesluit);
- het vaststellen van de haalbaarheid van het project om tot een tenderprocedure te komen;
- de inrichting van de financiële gebiedsparticipatie;
- het vaststellen van de kaders voor de tenderprocedure en daarbij behorende documenten in verband met de gronduitgifte.

Op 14 februari jl. heeft de besluitvorming over de definitieve doorgang van het project plaatsgevonden binnen de stuurgroep. Daarbij is besloten dat het project door kan gaan en is de scope (welke gronden worden ingezet) van het project vastgesteld. In de stuurgroep is ook bepaald dat tot ondertekening van de SOK kan worden overgegaan. Vervolgens hebben de deelnemende gemeenten de SOK ter bestuurlijke besluitvorming (collegebesluit) voorgelegd. Nadat alle benodigde besluitvorming binnen de colleges van de 6 gemeenten heeft plaatsgevonden, kan de ondertekening plaatsvinden. De gemeente Enschede heeft een besluit genomen over het aangaan van de SOK en over de inbreng van de gemeentelijke gronden zodat deze kunnen worden betrokken in de planologische procedure (het Projectbesluit).

Na ondertekening van de SOK kunnen de daarin vastgelegde afspraken verder worden opgepakt. Dat betekent onder meer dat het traject van het Projectbesluit door de Provincie verder in gang wordt gezet. Er worden hierop nadere afspraken gemaakt over het verloop van de tender. De nadere afspraken tussen de samenwerkende partijen over onder meer de tenderprocedure, de wijze van gronduitgifte (waardering van ingebrachte gemeentelijke gronden), nadeelcompensatie (planschade-risico analyse) en financiële participatie zullen worden vastgelegd in een addendum/addenda bij de SOK. Dit addendum wordt later toegevoegd.

De voorbereidende werkzaamheden voor de tenderprocedure zullen worden gestart, waarna er via een tender een marktpartij komt.

In de voorbereiding van het Projectbesluit wordt de gemeenteraad betrokken. Gedeputeerde Staten van Overijssel gaat over de uiteindelijke vaststelling. De planning voor dit proces is dat de Provincie Overijssel begin mei 2024 een Voorontwerp-projectbesluit voor de Duurzaamheidsroute A35 gereed heeft. Daarna volgt er een consultatieperiode waarbinnen de gemeenteraden van de 6 gemeenten, naar aanleiding van dit Voorontwerp-projectbesluit, hun reactie kunnen geven. Na de consultatie volgt een reactienota vanuit de Provincie Overijssel. Hiernaast wordt er in juli t/m augustus 2024, indien nodig, extra onderzoek uitgevoerd ten behoeve van het komen tot een Ontwerp-projectbesluit. Dit Ontwerp-projectbesluit zal na deze zomer ter inzage worden gelegd. Eenieder (ook de gemeente Enschede) kan dan zienswijzen indienen. Naar aanleiding van eventuele zienswijzen kan het Ontwerp-projectbesluit aangepast worden. De gemeenteraad wordt dan wederom door het college op de hoogte gebracht met een raadsbrief. Eventuele grote wijzigingen/aanpassingen in het Ontwerp-projectbesluit kunnen indien gewenst dan nog besproken worden met de gemeenteraad. Naar verwachting wordt het Projectbesluit begin 2025 vastgesteld door de Gedeputeerde Staten van Overijssel. Bijlage 3 bevat een planning voor het besluitvormingstraject.

De huidige scope omvat rijksgronden, gemeentegronden en gronden van derden. Binnen de gemeente Enschede zitten geen gronden van derden.

Vervolgtraject

Er ligt een door het college vastgestelde Samenwerkingsovereenkomst (SOK). Tevens ligt er een collegebesluit voor de inbreng van de gemeentelijke gronden voor de scope benodigd voor het Projectbesluit. Deze twee voorstellen hebben een directe relatie met het proces richting het Projectbesluit.

Hieronder geven wij aan hoe u als gemeenteraad betrokken wordt bij het geven van reacties dan wel het vaststellen van documenten in het kader van het Projectbesluit.

Puntsgewijs bestaat het vervolgtraject uit:

- Het voorbereiden van een **Voorontwerp-projectbesluit (1)**, welke ter consultatie aan de gemeenten wordt aangeboden (vanaf begin mei 2024). Procedureel betekent dit dat het Voorontwerp-projectbesluit via het college in juni 2024 aan de gemeenteraad wordt aangeboden voor het opstellen van een eventuele (inhoudelijke) reactie. Eventuele reactie wordt vervolgens ingebracht in de volgende stap voor het Projectbesluit, het **Ontwerp-projectbesluit (2)**;
- In de zomerperiode wordt het Ontwerp-projectbesluit afgerond met de inbreng van de consultatie en eventueel met inbreng van nadere onderzoeken;
- In het najaar 2024 wordt het Ontwerp-projectbesluit gepubliceerd en ter inzage gelegd. Op het Ontwerp-projectbesluit kan eenieder een zienswijze indienen;
- Het **Projectbesluit (3)** wordt naar verwachting begin 2025 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Voorafgaand wordt de raad weer door het college geïnformeerd met een brief. Bij wezenlijke wijzigingen ten opzichte van het Ontwerp-projectbesluit worden deze indien gewenst besproken met de gemeenteraad
- Zodra het Projectbesluit is vastgesteld worden de voorbereidende werkzaamheden opgestart voor de tender.

Rol/positie van de gemeenteraad

- Via de brief van 21 maart 2023 is de gemeenteraad op de hoogte gesteld over het Projectbesluit en de daarvoor op te stellen SOK;
- De gemeenteraad wordt middels deze raadsbrief geïnformeerd over het collegebesluit betreffende de SOK en de scope van het project;
- Het Voorontwerp van het Projectbesluit, zal ter consultatie worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor het indienen van een eventuele zienswijze;
- De gemeenteraad wordt betrokken bij het beoordelen van het Ontwerp-projectbesluit;
- De gemeenteraad wordt t.z.t. geïnformeerd over het addendum op de SOK.

Bijlagen

- Bijlage 1 Raadsbrief 21 maart 2023
- Bijlage 2 Kaart scope gemeente Enschede
- Bijlage 3 Planning

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

(E.A. Smit)

(R.W. Bleker)